

הים הבוער

סיגלית לנדאו במוזיאון ישראל

רשתות דייג מנמל יפו שהוטבלו בים המלח, אבטיחים מתוקים השטים במים המלוחים, אבן שנזרקת מצד אחד של הים לצידו האחר: סיגלית לנדאו מסכמת שני עשורים של יצירה בים המלח. ים המוות הוא מקור השראה עבורה, מקור של אנרגיה חיה ויצירתיות. ממעמקי לנדאו מעלה עבודות רבות יופי הנוגעות ביחסים שבין חיים למוות, פצע למרפא והרס לתקווה. המקום הנמוך בעולם הוא הבמה ליצירותיה שהן מונומנטליות אך אינטימיות במהותן. התערוכה מזמינה את המבקרים לצלול בים זה אל מסע מרהיב ועוצמתי.

ים המלח הוא ים בוער: הים וסביבותיו בוערים מהחורבן הקדום של סדום ועמורה וכיום הוא מצוי בעיצומו של אסון; יבושו בידי האדם. שלא כמו הים התיכון שפתוח למערב, ים המלח מכוסה בעצמו. לכוד בין שני חלקי ארץ מדבריים. לנדאו רואה בו אזור לימינלי, של מפתן, ואתר של גלגול ושינוי צורה פיזי ונפשי. חלק מרכזי בתערוכה מוקדש למיצבים הבנויים מחפצים אוטוביוגרפיים ואלגוריים, אשר שוקעו במי הים במעין טקס הטבלה מקומי ורוחני. עם חלוף הזמן המלח מתגבש על פניהם והם עוטים כסות טבעית, כמו היו פריטי ארכיאולוגיה עכשוויים - פריטים, שהיו שימושיים ועתה הם על-זמניים, נצחיים. הגבישים המנצצים דומים לשלג המכסה את נופי אירופה של אבותיה, רחוקים מנופי מדבר יהודה שהם זירת פעולתה.

לנדאו שולחת יד אל העבר הרחוק ואל ההווה במקביל, יצירתה בים המלח מתייחסת למיתוסים קדומים, להיסטוריה עתיקה ולצורות ארכיטיפיות, ובו בזמן יוצרת גשר אל הכאן והעכשיו - אל הגופני, האישי, האקולוגי והפוליטי. חלק מיוחד בתערוכה מוקדש לרעיון הגשר מעל ים המלח שהיא מתכננת מזה כעשור: בחדר רשיבות מיוחד דנה קבוצה של אנשים בהקמת גשר זה. טרילוגיית וידאו חדשה המוצגת בחלקה האחרון של התערוכה עוסקת באפשרות של חציית הגבול והמעבר בין שני צידי הים.

סיגלית לנדאו: "לאחר שנים של יצירה בים המלח הבנתי עד כמה הים הזה יכול להיות מקום של מפגש והזדמנות נדירה ויחידה במינה למימוש שותפות הגורל, בגבולות הנזילים, מתוך סכנת המחסור במים והתלות ההדדית: הטרגדיה האקולוגית מוטלת על כתפיו ועל כתפי שכנינו כאחד".

"מצאתי חופש בעשייה מחוץ לסטודיו, מחוץ לתהליכי היצירה הרגילים. יצירה בים היא עבורי דילוג מעל העולם המתורבת אל אקס-טריטוריה - אל מערכת יפה ונוקשה שמכפיפה אותנו למחזוריות של הטבע וגם לאירועים בלתי צפויים ובלתי נשלטים. בקיץ הכבשן הוא לא אנושי, והעבודה בחום משבשת את שיקול הדעת... יש צד מזוכיסטי בכמה מתהליכי העבודה, שמתחיל מהרגע שיוצאים באישון לילה מהסטודיו בתל אביב לכיוון דרום מזרח. ההקשרים הציוניים והמיתיים - מצדה, בית הערבה, קומראן, סדום - הם חלק מהנרטיב הישראלי. אצלי הם הפכו לממשות, אולי מפני שחילדה ראיתי בהם כמו צו אישי. אני רואה ביצירותיי גם קינה על ים שהולך ונכחד וגוף העבודה שלי הוא מזכרת ממנו".

דניס וייל, מנכ"ל מוזיאון ישראל: "סיגלית לנדאו היא מהאמניות החשובות והמשפיעות בישראל ומהמוכרות בדורנו, אני גאה על כך שמוזיאון ישראל בירושלים מארח את היצירה שנותנת ביטוי לא רק לראייה הייחודית של סיגלית, אלא מצליחה לנטוע בלבנו את הענווה הדרושה כלפי היופי שקיים סביבנו ומדגישה את החשיבות בתפקידנו לשמר אותו ולהשתמש באומנות כפלטפורמה לדו שיח בנושאי קיימות ואיכות הסביבה עם שכנינו ועם העולם כולו".

אוצר: אמיתי מנדלסון

